

XII 1971 - III 1972

Grudzień

Wystawy i konkursy

W starej Kordegardzie w warszawskich Łazienkach otwarto zorganizowaną przez Cepelię pokonkursową wystawę Polskiej Szopki Ludowej. W konkursie uczestniczyło 145 osób, nadesłano 278 eksponatów. Za szopki drewniane nagrody otrzymali: I — Marian Adamski ze wsi Sobiska, pow. łukowski, Władysław Chajec z Kamienicy Górnej, pow. jasielski; II — Jan Świerczek z Kamionki Wielkiej, pow. nowosądecki, Tomasz Ligas z Krościenka, pow. nowotarski i Ryszard Sek ze wsi Budziska, pow. łukowski; III — Czesław Czekalik ze wsi Szczesie, pow. sieradzki, Stanisław Korpa z Rudy, pow. sieradzki, Filomena Robakowska z Witonii Górnej, pow. łęczycki, Wiktor Rysio z Swinic Warckich, pow. łęczycki i Stanisław Walczak ze wsi Szłapy, pow. łęczycki. Za szopki ceramiczne: I — Elżbieta Kosiarska z Płży, Stefan Głowiak z Łańcuta; II — Tadeusz Połetek, Koszary, k. Ostrowca, Stanisław Kot z Łańcuta. Nagrodę specjalną — Stanisław Zagajewski z Wrocławia.

W zakresie tkaniny przyznano nagrodę drugiego stopnia Scholastyce Krupowicz z Janowa, pow. Sokółka. W zakresie malarstwa na szkłe — nagr. I i II — Ewelinie Pękowej z Zakopanego, nagr. II otrzymał Władysław Walczak z Zakopanego. Za wypieki z ciasta nagr. I — Maria Chrostek z Tatar, pow. Ostrołęka, Aleksandra Waśkiewicz z Tatar i Stefania Konopka z Tatar.

Wystawę zwiedziło 150.000 osób. Znaczną część eksponatów zakupiły muzea etnograficzne: w Warszawie, Krakowie, Toruniu. Pozostałe obiekty zatrzymała Cepelia, która w końcu br. przygotowuje wystawę — kiermasz w Nowym Jorku.

Z okazji wystawy wydano katalog.

*

W Krakowie odbył się XXIX konkurs na szopkę krakowską. Nadesłano 65 prac. Nagrody otrzymali: I — Jan Malik; II — Kazimierz Wiatr, Tadeusz Gillert i Waclaw Morys; III — Ferdynand Sadowski, Zygmunt Grabowski, Witold Głuch, Bronisław Piącik; IV — Wilhelm Rozpędzik, Stanisław Paczyński, Andrzej Banach, Leonard Paciorek i Zdzisław Dudzik, któremu przyznano również nagrodę specjalną za zestaw kukiełek. Drugą nagrodę specjalną otrzymał Edward Łuszcz z Lublina za zastosowanie w szopce krakowskiej elementów zabytkowej architektury Lublina.

Szopki, jak zwykle, wystawiono publicznie na Rynku, a później w Muzeum Historycznym.

W Bydgoszczy otwarto wystawę obrazującą dorobek twórców ludowych Ziemi Bydgoskiej w l. 1945—1971. Organizatorami byli: Wydział Kultury PWRN, Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne i Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Eksponowano prace 120 artystów ludowych, w tym także obiekty ze zbiorów muzeów: w Toruniu, Włocławku, Warszawie, Grudziądzu, Zninie oraz Izby Muzealnej w Kcyni.

Staraniem Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego wydano z okazji wystawy publikację pt. „Współczesna Sztuka Ludowa w Województwie Bydgoskim”, Bydgoszcz 1971. Publikacja zawiera: Wstępny artykuł mgr Wandy Szkulmowskiej omawiający twórczość ludową na terenie woj. bydgoskiego, omówienia poszczególnych działów wystaw (garnce, plecionkarstwo, rzeźbę, malarstwo, haft i koronki, kowalstwo, zdobnictwo wnętrz, zabawki) oraz indeks autorów wystawianych prac i fotogramy.

*

W Muzeum Kujawskim we Włocławku trwała wystawa prac Stanisława Zagajewskiego, na której zaprezentowano 35 rzeźb ceramicznych. Wszystkie — zakupione zostały przez MKiS dla Muzeum Kujawskiego.

*

Wąbrzeska placówka Polskiego Związku Niewidomych zorganizowała w PDK wystawę rzeźb Andrzeja Rusockiego, niewidomego masażysty z Ciechocinka. Zaprezentowano kilkanaście prac wykonanych w glinie ceramicznej.

*

W Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie otwarto X-tą doroczną wystawę twórczości ludowej i amatorów. Udział brało ponad 100 artystów reprezentujących różne dziedziny sztuki. W dziale sztuki ludowej dominowała rzeźba. W czasie trwania wystawy odbyło się spotkanie twórców i dyskusja.

*

W ramach Festiwalu Kulturalnego Związków Zawodowych 1970/71 otwarto w krakowskich „Krzysztoforach” Ogólnopolską Wystawę Malarstwa Amatorskiego, zorganizowaną przez CRZZ, zarząd Gł. ZNP i Muzeum Historyczne. Komisarzem wystawy był art.-plastyk Bronisław J. Tomecki. Udział wzięło 90 twórców. Przyznano nagrody i wyróżnienia. Z okazji wystawy wydano katalog, pod redakcją St. Litwina ze wstępem J. Madeyskiego.

W gdańskim Dworze Artusa otwarto I Ogólnopolską Wystawę Plastyki Amatorskiej, zorganizowaną przez WDK i Wojewódzką Komisję Związków Zawodowych w Gdańsku. Wystawiono ok. 100 prac reprezentujących różne dziedziny sztuki. Jury pod przewodnictwem art. malarza Kazimierza Sramkiewicza przyznało nagrody i wyróżnienia.

*

W Białymstoku odbył się II Wojewódzki Przegląd Amatorskiej Twórczości Plastycznej, zakończony wystawą prac wyróżnionych.

*

W Krakowie rozstrzygnięty został konkurs na projekt pamiątki związanej tematycznie z Krakowem, a zorganizowany przez Spółdzielnię Przemysłu Artystycznego „Starodruk”. Aby zachęcić twórców do wykorzystania tworzyw nietradycyjnych eliminowano projekty wykonane w drewnie i skórze. Pośród 152 nadesłanych projektów przeważały prace wykonane w metalu.

Jury pod przewodnictwem dr Jerzego Czajkowskiego nie przyznało I nagrody. Nagr. II otrzymali: Władysław Gąsienica-Makowski za koguty z metalu i medalion góralski oraz wytwórnia „Foto-pam” za znaczki ilustrujące legendy krakowskie. Nagr. III przyznano Kazimierzowi Makowcowi z Zakopanego za kasetkę z metalu, Mirosławowi Zacharczuk z Zamościa za metalowy talerz, Janinie Drabek z Krakowa za regionalną serwetę i Franciszkowi Koszarkowi za komplet do herbaty wykonany w metalu.

*

Inne

W ramach zorganizowanej w Zagłębiu Dąbrowskim imprezy „Wojewódzka Trybuna Pomysłów”, odbył się z inicjatywy PDK w Grodzcu tradycyjny jarmark, na którym prezentowali swe wyroby twórcy ludowi z całego regionu.

*

Zespół ludowych malarek z Zalipia, w ramach zobowiązania podjętego dla uczczenia VI Zjazdu Partii, w czynie społecznym ozdobił malowidłami świetlicę i kancelarię szkoły.

*

W rodzinnej wsi Łące pod Rzeszowem zmarł w 73-cim roku życia artysta ludowy Józef Ryś, muzyk, poeta i rysownik. Utrwalił w zapisach i ilustracjach liczne, dawne obrzędy i obrazy z życia wsi.

Wystawy

W Muz. Altońskim w Hamburgu otwarto wystawę polskiej sztuki „naiwnej” pn. „Naive Krust der Gegenwart aus Polen”. Organizatorem wystawy była „Desa”, komisarzem — Al. Jackowski, który też napisał wstęp do bogato ilustrowanego Katalogu wystawy; wygłosił na wernisażu odczyt o sztuce naiwnej w Polsce. Na wystawie pokazano malarstwo Henryki Adamczewskiej, Ludwika Holesza, Stanisława Karulaka, Marii Korsak, Jana Lady, Łucji Mickiewicz, Edmunda Moniela, Teofila Ociepki, Jana Płaskocińskiego, Leokadii Płonkowej Zenona Radkego, Władysława Rybkowskiego, Jana Skoczylasa, Bronisława Surowiaka, Haliny Walińskiej, Zygmunta Warczygłowy, Marii Wojtowicz-Tarnawskiej, Pawła Wróbla. Rzeźbę reprezentowali Adam i Henryk Zegadłowicze.

W Muzeum Regionalnym w Radomiu otwarto pokonkursową wystawę tradycyjnego kowalstwa artystycznego Ziemi Radomskiej, zorganizowaną przy współpracy z Zespołem do spraw plastyki MKiS przez Wydział Kultury PWRN oraz Muzeum Regionalne w Radomiu. Wystawa obejmowała ponad 100 prac. Scenariusz opracował mgr Stefan Rosiński, ekspozycję — mgr Zbigniew Karbarz.

Nagrody ufundowane przez CPLiA, MKiS oraz Wydział Kultury PWRN otrzymali: Stefan Rutkowski ze wsi Borki, pow. Zwoleń; Franciszek Górka ze wsi Wólka Lesiówka, pow. Radom; Stefan Kupis ze wsi Tczów, pow. Zwoleń; Tadeusz Skwira ze wsi Marianowa, pow. Kozienice; Jan Wieczorek z Bartodziejów, pow. Zwoleń. Wyróżnienia: Stanisław Chołuj z Paciorkowej Woli, pow. Zwoleń; Wincenty Janicki z Bartodziejów, pow. Zwoleń; Leon Dygas z Rawicy, pow. Radom; Edward Klusz z Rajca Połudownego k. Radomia.

W klubie ZMS w Brzegu Dolnym otwarta była wystawa rzeźb Franciszka Józwiaka ze Żmigrodu, połączona z kiermaszem.

W warszawskiej WRN otwarta była wystawa prac woj. Urzędu Konserwatorskiego nad ochroną budownictwa i sztuki ludowej Mazowsza oraz zabytków archeologicznych. M. in. przedstawiono fotografie zabytkowych chat, zagrod, budynków gospodarskich i wiatraków przeznaczonych do organizowanego w Sierpcu skansenu budownictwa inazowieckiego. Na wystawie znalazły się też rzeźby ludowe, ceramika, tkaniny oraz wiejskie sprzęty.

W ramach Festiwalu Kulturalnego Związków Zawodowych, zorganizowano w Paczkowie ogólnopolską wystawę twórczości rzeźbiar-

zy amatorów. Wystawa obejmowała 200 prac 73 autorów. Jury pod przewodnictwem art. rzeźb. Gustawe Zemły przyznało 3 nagrody i 9 wyróżnień.

Z inicjatywy Wydziału Kultury WRN w Krakowie odbyła się wystawa prac uczniów liceów sztuk plastycznych w Wiśniczu Nowym i Tarnowie, na której pokazano eksponaty, nawiązujące w charakterze do tradycji ludowej regionu.

W krakowskiej galerii „Przymal” otwarto wystawę fotografii „Sciany cel więziennych byłej siedziby gestapo przy ul. Pomorskiej 2”.

Inne

W dniach 7—9 stycznia w teatrze Dzieci Zagłębia w Będzinie, odbyła się tradycyjna już impreza „Herody”. Poza występami zespołów ludowych zorganizowano seminarium, poświęcone obrzędowi ludowym oraz wystawę publikacji podejmujących tę tematykę.

Staraniem Teatru Regionalnego, Związku Teatrów Amatorskich i Referatu Kultury DRN Stare Miasto i PRN Kraków, odbył się w sali Filharmonii krakowskiej przegląd obyczajów regionalnych, związanych z okresem Bożego Narodzenia.

Z inicjatywy Teatru Regionalnego i Estrady Wojewódzkiej zorganizowano w Krakowie jasełkowe przedstawienie w autentycznej szopce, przy udziale lalek, których autorem był Dzdzisław Dudzik, wielokrotny laureat konkursów na szopki krakowskie.

Z inicjatywy krakowskiej Pracowni Badania Sztuki Ludowej Instytutu Sztuki PAN, kierowanej przez prof. Reinfussa zorganizowano seminarium dla kierowników wiejskich placówek kulturalno-oświatowych, poświęcone problemom opieki nad sztuką ludową.

W Gniewkowie otwarto Folklorystyczny Uniwersytet Powszechny, którego zadaniem jest szerzenie wiedzy o regionie kujawskim. Na zajęciach kobiety m. in. uczą się regionalnego haftarstwa, przyrządzania potraw kujawskich, a także zwyczajów swojego regionu.

Luty

Wystawy

W nowo otwartym Muzeum Etnograficznym w Sierpcu wystawiono rzeźby 13 twórców ludowych z pow. sierpeckiego.

W PDK w Ciechanowie otwarto wystawę sztuki ludowej.

W Domu Chłopa w Warszawie odbyła się wystawa malarstwa, rzeźb i wycinanek Stanisława Korpę ze wsi Ruda k. Sieradza.

W ramach VI Zimowych Dni Krynicy otwarto wystawy prac Nikifora, Ireny Włodzka (malarki z N. Sącza) oraz rzeźbiarzy ludowych: J. Citaka i J. Sikorskiego.

W Krakowie, w lokalu NZSP zorganizowano wystawę prac nadesłanych na konkurs otwarty dla amatorów pn. „Sztuka Ludowa Podhala”, zorganizowany w ramach Festiwalu Kulturalnego Związków Zawodowych przez Radę Zakładową i Zakładowy Dom Kultury NZSP w Nowym Targu. Wystawa obejmowała rzeźbę, malarstwo, metaloplastykę i pamiątkarstwo. Jury pod przewodnictwem dr Jerzego Czajkowskiego przyznało nagrody; w dziedzinie rzeźby nagr. I otrzymali: B. Cukier z Zakopanego, J. Gacek z Rabki; nagr. II — J. Malacina z Poronina, S. Król z Bukowiny, A. Stasik z Poronina, J. Wierzbą ze Szczawnicy, A. Pach z Zakopanego; w dziedzinie ceramiki — nagr. I i II — L. Gołąb z Nowego Targu, nagr. III — J. Malacina z Poronina, W. Gołąb z Nowego Targu; za malarstwo na szkło — nagr. I — L. Gołąb, nagr. II — K. Kulawiak z Zubrzyicy Dolnej, nagr. III — Z. Walczak z Zakopanego, W. Gołąb z Nowego Targu, J. Oleksy z Rabki. Za malarstwo przyznano tylko II-gą nagrodę — M. Łopatyńskiemu z Nowego Targu, za grafikę — II nagr. — Katarzynie Banaś z Nowego Targu. Za haft nagr. I otrzymała A. Trzebunia z Zakopanego. Za metaloplastykę otrzymali nagrody: I — W. Gąsienica-Makowski i B. Cukier z Zakopanego; II — M. Biernacik z Zakopanego; III — F. Gąsienica, W. Walczak, J. Zachwieja ze Szczawnicy. W dziedzinie pamiątkarstwa: I — Z. Gąsienica-Szymków z Zakopanego i S. Król z Bukowiny; II — M. Rams z Zakopanego; III — W. Gąsienica-Makowski i T. Szostak z Poronina.

W krakowskim Domu Kultury otwarto IV wystawę korzenioplastyki członków Krakowskiego Klubu Korzenioplastyków.

W gdańskim Małym Młynie otwarto giełdę wyrobów pamiątkarskich tego regionu. Impreza, zorganizowana po raz czwarty przez Terenowe Zjednoczenie Wiodące Przemysłu Pamiątkarskiego w Sopocie, w tym roku była szczególnie udana, zarówno dzięki nowym pomysłom wyrobów nie ograniczających się do bursztynu, a związanych z folklorem i tradycją wybrzeża, jak i w efektach, którymi były licznie

zawarte transakcje. Wszystkie wystawione wyroby sprzedane zostały na miejscu.

Marzec

Wystawy

W 158 rocznicę urodzin O. Kolberga, w pow. Domu Kultury w Przysusze zorganizowano wystawę sztuki ludowej kielecczyny. Wystawa prezentowała plon konkursu ogłoszonego przez CPLiA i władze miejscowe. Wśród nadesłanych ok. 200 eksponatów dominowały tkaniny, wyroby ze słomy i wycinanki. Nagrodę specjalną za całokształt twórczości otrzymała Barbara Jarząbek z Nieznamierowic, nagr. I — Franciszka Zarsa z Nieznamierowic za wycinanki, pająki i różgi; nagr. II — Jadwiga Rybak z Nieznamierowic za tkactwo i Stanisława Kucharczyk z Grabowej Rusińskiej za koronki i tkactwo; nagr. III — Zofia Baranowska z Nieznamierowic za pająki i wycinanki oraz Helena Papis z Rusinowa za pająki.

*

W Muzeum w Białej Podl. otwarto wystawę rzeźby ludowej, w której udział brali m. in.: Tadeusz Szkodziński, Franciszek Sadownik, Teofil Kożuchowski, Jan i Paweł Witkowie oraz J. i T. Gajewscy.

*

W „Domu Chłopa” w Warszawie otwarto wystawę ludowego kowalstwa artystycznego regionu podhalańskiego i radomskiego.

*

W wyniku współpracy Muzeum Okręgowego w Rzeszowie i Muzeum w Łowiczu otwarta została w Rzeszowie wystawa pn. „Łowicka Sztuka Ludowa”.

*

W Muzeum im. Orkana w Rabce odbyła się wystawa prac nadesłanych na konkurs pn. „Kwiaty w ziemi” (kwiaty sztuczne i pająki)

zorganizowany staraniem spółdzielczego zrzeszenia „Milenium” przy pomocy Muzeum im. Orkana. W konkursie brali udział twórcy ludowi z woj. krakowskiego, przede wszystkim z Tokarni. Jury, pod przewodnictwem prof. R. Reinfussa przyznało równorzędne nagrody Eleonorze Jurczak, Zofii Kluska i Marii Majerek.

*

Konkursy

W Łyse, pow. Kolno rozstrzygnięto konkurs na palmy wielkanocne, zorganizowany przez Jadwigę Chętnikową i Muz. w Łomży, przy współpracy Towarzystwa Ziemi Łomżyńskiej oraz Wydziału Kultury PWRN w Białymstoku.

*

W Muzeum Etnograficznym we Wrocławiu otwarto wystawę sztuki ludowej zakończoną kiermaszem, na którym twórcy ludowi osobiście sprzedawali swoje wyroby.

*

W Ośrodku Kultury Polskiej w Bratisławie otwarto wystawę pn. „Ziemia Kielecka”. Jest to wystawa objazdowa, zorganizowana przez kielecki Wydz. Kultury Prez. WRN, Muzeum Świętokrzyskie i Biuro Wystaw Artystycznych, mająca na celu spopularyzowanie tradycji regionu, jego walorów krajobrazowo-turystycznych i sztuki ludowej. Obok 68 fotogramów pokazano wyroby twórców ludowych z zakresu rzeźby, wycinanki, tkaniny, kowalstwa artystycznego, stroju, zabawki, pisanki oraz publikacje poświęcone temu regionowi.

Wystawa będzie pokazana kolejno w Pradze, Budapeszcie i Sofii.

*

Z inicjatywy Tow. Miłośników Ziemi Suskiej zorganizowana została w salach zamku suskiego wystawa pn. „Budownictwo regionu bałogórskiego dawniej i dziś”. Wśród

eksponatów znajdowały się również rzeźby i obrazy artystów ludowych spod Babiej Góry.

*

W Pow. Domu Kultury w Ostródzie otwarto wystawę prac twórców ludowych miasta i pow. ostródzkiego. W wystawie brało udział 30 twórców. Obok prac z zakresu malarstwa, korzenioplastyki, rękodzieła, bogato było reprezentowane pamiątkarstwo.

*

W ramach obchodów 15-lecia ZMW zorganizowano w Domu Studentckim „Femina” w Lublinie wystawę wycinanek lubelskich. Impreza ta była jeszcze jednym efektem stałej współpracy Zarządu Uczelnianego ZMW UMCS z Zarządem Gł. Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Lublinie i Muzeum Wsi Lubelskiej.

*

Inne

W Czerminie, pow. Gostyń w ramach „Niedzieli Czermińskiej” dokonano otwarcia regionalnej Izby Ludowej w starej chałupie wiejskiej z 1921 r., należącej do St. Wojtałowicza. Izba mieści meble, sprzęty, wycinanki, tkaniny z lat 20-tych, pochodzące w dużej mierze z darów działaczy rolników.

*

W ramach „Polskich Dni” w wielkim magazynie paryskim „Louvre” szczególnym powodzeniem cieszyły się wyroby polskiej sztuki ludowej oferowane tam przez Celię.

*

Spółeczny Komitet Rozwoju Krynicy zakupił od twórcy ludowego Józefa Citaka rzeźbę w drzewie przedstawiającą Nikifora.